

PŘÍLOHY

Příloha 1 – dotazník pro překladatele a překladatelky

- 1) Prošel/Prošla jste si teoretickou přípravou překládání?
 - Mám vystudované překladatelství
 - Jako úplný samouk jsem si prostudoval/a teorie překladu
 - Studoval/a jsem cizí jazyk / literaturu
 - Učím se pouze výkonem praxe
 - Jiné (upřesněte)
- 2) Prošel/Prošla jste si nějakým druhem studia filmu/divadla?
 - Studoval/a jsem filmová či divadelní studia
 - Jako úplný samouk jsem si prostudoval/a teorie filmu/divadla
 - Učím se pouze výkonem praxe
 - Jiné (upřesněte)
- 3) Jak dlouho překládáte pro dabing?
- 4) Z jakých jazyků překládáte? Zkoumané období je říjen 2022 – současnost. (Vypište je v pořadí od nejvýznamnějšího z hlediska objemu přeložených textů po nejméně významný.)
- 5) Pro kolik zadavatelů už jste pracoval/a? Uveďte číselný údaj.
- 6) S kolika zadavateli momentálně spolupracujete?
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - Více než 5
- 7) Jakým způsobem obvykle získáváte zakázky dabingového překladu? (Odhadněte v procentech.)
 - Zadavatelé mě oslovují na základě předchozí spolupráce
 - Zadavatelé mě oslovují na základě doporučení kolegů
 - Zadavatelé mě oslovují díky mé aktivitě na sociálních sítích
 - Zadavatelé mě oslovují díky mým webovým stránkám
 - Zadavatelé mě oslovují díky mému profilu na stránkách překladatelských organizací
 - Oslovuji zadavatele sám/sama s nabídkou překladatelských služeb
 - Jiné (upřesněte)
- 8) K jakému užití vaše dabingové překlady obvykle slouží?
 - Televize (pozemní vysílání)
 - Kabelová televize
 - Streamovací platformy
 - Kina
 - Jiné (upřesněte)
- 9) Jste členem jedné nebo více profesních překladatelských organizací (např. Obec překladatelů, Jednota tlumočnicků a překladatelů, Překladatelé Severu)?
 - Obec překladatelů
 - Jednota tlumočnicků a překladatelů
 - Překladatelé Severu
 - Jiné (upřesněte)

10) Z jakých aktivit se skládá vaše živobytí?

- Překlad pro dabing
- Úprava dialogů
- Jiná aktivita v rámci tvorby dabingu
- Překlad titulků
- Překlad literárních textů
- Tlumočení
- Copywriting
- Překlad odborných textů (návody, smlouvy atd.)
- Výuka cizího jazyka, překladu či tlumočení
- Redakce a korektura textů
- Jiná lingvisticky zaměřená aktivita (upřesněte jaká)
- Aktivita, která nemá s jazykem nic společného (upřesněte jaká)

11) Která aktivita vám vynáší nejvíce peněz za měsíc?

12) Které aktivitě věnujete nejvíce času?

13) Jak vám zadavatelé stanovují honorář za překlad nejčastěji?

- Za celé audiovizuální dílo
- Za přeložený počet minut
- Za přeložený počet replik
- Za přeložený počet slov
- Za přeložené normostrany (1 800 znaků)
- Za přeložené „dabingové normostrany“ (880 znaků)
- Jinak (upřesněte)

14) Jaká byla od října 2022 nejnižší sazba za překlad pro dabing, za niž jste pracoval/a? (Uveďte, zda se jednalo o sazbu za celé AV dílo/minutáž/počet slov...) O překlad z jakého jazyka se jednalo?

15) Jaká byla od října 2022 nejvyšší sazba za překlad pro dabing, za niž jste pracoval/a? (Uveďte, zda se jednalo o sazbu za celé AV dílo/minutáž/počet replik...) O překlad z jakého jazyka se jednalo?

16) Jaká byla od října 2022 nejčastější sazba za překlad pro dabing, za niž jste pracoval/a? (Uveďte, zda se jednalo o sazbu za celé AV dílo/minutáž/počet replik...) O překlad z jakého jazyka se jedná?

17) Vyjednáváte o vyšší honoráře?

- Pokaždé
- Často
- Tak v polovině případů
- Občas
- Nikdy

18) Jste s honoráři, které za dabingový překlad dostáváte, spokojen/a, vzhledem k vašemu vzdělání, vašim zkušenostem, vynaložené námaze a strávenému času?

- Velice spokojen/a
- Spíše spokojen/a
- Nevím
- Spíše nespokojen/a
- Honorář není adekvátní

19) Jaký je Váš průměrný honorář za překlad celého audiovizuálního díla? Uveďte, o jaké AV dílo se jedná (díl seriálu / film), jeho délku v minutách a pokud možno i jeho žánr. Uveďte honorář pro každý jazyk, ze kterého překládáte.

- 20) Jaký honorář za překlad celého audiovizuálního díla (stejného AV díla, které jste uvedl/a v předešlé otázce), by byl podle vás v tuto chvíli adekvátní vzhledem k vašemu vzdělání, vašim zkušenostem, vynaložené námaze a strávenému času? Uveďte honorář pro každý jazyk, ze kterého překládáte.
- 21) Přijímáte zakázky za překlad pro dabing, které vám přijdou neadekvátně finančně ohodnocené?
- Pokaždé
 - Často
 - Tak v polovině případů
 - Občas
 - Nikdy
- 22) Kolik minut pořadu přeložíte v průměru za jeden pracovní den (včetně veškerých kontrol)?
- 23) Kolik dní obvykle dostanete od zadavatele na překlad 90minutového celovečerního filmu či jeho ekvivalentu?
- 24) V jakých programech dabingový překlad vypracováváte?
- Textový editor (Word aj.)
 - Tabulkový editor (Excel aj.)
 - Dabingový editor
 - Jiný (upřesněte)
- 25) Na základě jakého pracovního poměru už jste jako dabingový/dabingová překladatel/ka pracoval/a?
- Na živnostenský list
 - Smlouva o dílo
 - Klasická pracovní smlouva
 - DPP
 - Jiné (upřesněte)
- 26) Je podle vaší zkušenosti zvyklostí zadat překlad celého seriálu jednomu překladateli?
- Ano
 - Spíše ano
 - Spíše ne
 - Ne
 - Nevím
 - Jiné (upřesněte)
- 27) Jak často musíte překládat některé pasáže audiovizuálního díla z odposlechu?
- Pokaždé
 - Často
 - Tak v polovině případů
 - Občas
 - Ještě se mi to nestalo
- 28) Jak často se vám stává, že při překladu nemáte k dispozici kompletní audiovizuální záznam (tedy že např. nevidíte speciální efekty, ale pouze zelené plátno či je obraz nějakým jiným způsobem znehodnocen z důvodu obav z pirátství)?
- Pokaždé
 - Často
 - Tak v polovině případů
 - Občas
 - Ještě se mi to nestalo
- 29) Jak často pracujete s nehotovou verzí audiovizuálního díla (např. v něm nejsou postsynchrony nebo dochází k přestřihání filmu a překlad se kvůli tomu musí upravovat či přechasovávat)?
- Pokaždé

- Často
 - Tak v polovině případů
 - Občas
 - Ještě se mi to nestalo
- 30) Dostáváte příplatek za zanášení změn v případě nového střihu / nové verze?
- Pokaždé
 - Často
 - Tak v polovině případů
 - Občas
 - Ještě se mi to nestalo
- 31) Dostáváte příplatek za náročný obsah? Např. za písňové texty aj.
- Pokaždé
 - Často
 - Tak v polovině případů
 - Občas
 - Ještě se mi to nestalo
- 32) Jakým způsobem po vás zadavatelé požadují uvádět časové kódy?
- U každé repliky
 - U nové postavy
 - Jednou za x (např. 5) minut
 - Repliky vůbec nečasují
 - Překládá se do načasované šablony v dabingovém editoru
 - Jiné (upřesněte)
- 33) Podílíte se obvykle i na jiné fázi přípravy českého dabingu?
- Úprava dialogů
 - Režie dabingu
 - Dramaturgie
 - Dabování (tzn. pracuji také jako herec/herečka)
 - Zvuk
 - Produkce
 - Vytváření rejstříku
 - Pomoc s propagačními kampaněmi
 - Nepodílím se na jiné fázi přípravy dabingu
 - Jiné (upřesněte)
- 34) Dostáváte od úpravců/dramaturgů/režisérů zpětnou vazbu?
- Ano
 - Spíše ano
 - Tak v polovině případů
 - Spíše ne
 - Ne
- 35) Jste po odevzdání překladu v kontaktu s úpravci či dramaturgy, režiséry nebo produkčními (z důvodu konzultace problematických pasáží AV díla apod.)?
- Ano
 - Spíše ano
 - Tak v polovině případů
 - Spíše ne

- Ne
- 36) Následující položky vyjadřují způsoby uznání překladatelské práce ze strany zadavatelů. Uveďte, jak moc jsou pro vás důležité následující způsoby uznání vaší práce (Velmi důležité / Spíše důležité / Ani důležité, ani nedůležité / Spíše nedůležité / Nedůležité).
- Věrnost ze strany dabingové společnosti (opakované zakázky)
 - Výše finančního ohodnocení
 - Uvedení překladatelského jména v závěrečných titulcích
 - Nominace překladu na ocenění (Cena Františka Filipovského)
- 37) Jste spokojen/a s mírou uznání práce, které se vám dostává od zadavatelů?
Lineární stupnice (Jsem spokojen/a – Nejsem spokojen/a)
- 38) Jak jste na tom jako audiovizuální překladatel/ka s vlastním marketingem?
- Mám webové stránky
 - Mám profil na LinkedInu
 - Jsem aktivní na Facebooku
 - Jsem aktivní na Twitteru
 - Můj profil se objevuje na stránkách některých překladatelských organizací
 - Účelně se snažím zviditelňovat psaním recenzí
 - Investování peněz a času do marketingu vlastní činnosti nepovažuji v branži audiovizuálního překladu za důležité
 - Jiné (upřesněte)
- 39) Pohlaví
- Žena
 - Muž
 - Nechci uvádět
- 40) Věk
- 41) Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
- Základní
 - Středoškolské
 - Vyšší odborné
 - Vysokoškolské – bakalářský titul
 - Vysokoškolské – magisterský titul
 - Vysokoškolské – doktorský titul nebo vyšší
 - Jiné (upřesněte)
- 42) Uveďte název školy, obor a titul.
- 43) Kde bydlíte?
- Ve velkém městě
 - Na předměstí nebo v sídle v bezprostřední blízkosti velkého města
 - V menším městě
 - Na vesnici
 - Na samotě
 - V zahraničí

Příloha 2 – dotazník pro dabingová studia

- 1) Podle jakého klíče si vybíráte překladatele pro svou zakázku? (Odhadněte v procentech.)
 - Na základě předešlé spolupráce
 - Na základě doporučení
 - Na základě aktivity překladatele na sociálních sítích
 - Na základě profilu překladatele na stránkách překladatelských organizací
 - Na základě překladatelových webových stránek
 - Na základě překladatelských soutěží
 - Jiné (upřesněte)
- 2) Je pro vás důležité svěřovat zakázky lidem s překladatelským vzděláním?
 - Ano
 - Spíše ano
 - Nevím
 - Spíše ne
 - Ne
- 3) Zadáváte překlady pokud možno překladatelům, kteří pracují přímo z jazyka originálu, tzn. ne přes angličtinu?
- 4) Zasíláte překladateli zkušební překlad před navázáním spolupráce?
 - Ano
 - Ne
 - Záleží na konkrétním případě (vysvětlete)
- 5) Pracují pro vás pouze externí překladatelé, či u vás někteří překladatelé pracují v zaměstnaneckém poměru? (Odhadněte v procentech.)
 - Externě
 - V zaměstnaneckém poměru
- 6) Jaké mohou být důvody pro rozvázání spolupráce s překladatelem?
 - Nedodržení termínu
 - Odbylý překlad
 - Přílišné finanční požadavky
 - Překladatel není schopen dostatečně „pohotově“ přebírat a zpracovávat zakázky
 - Jiné (upřesněte)
- 7) Na základě čeho vypočítáváte sazbu za překlad dialogové listiny?
 - Za celé audiovizuální dílo
 - Za minutáž AV díla
 - Za počet přeložených replik
 - Za přeložený počet slov
 - Za počet přeložených normostran (1 800 znaků)
 - Za počet přeložených „dabingových normostran“ (880 znaků)
 - Jinak (upřesněte)
- 8) Jaké faktory ovlivňují výši překladatelova honoráře?
 - Délka spolupráce
 - Klient, pro kterého se audiovizuální dílo překládá
 - Délka překladatelovy praxe
 - Honoráře za překlady jsou u nás pevně dané a nemění se

Jiné (upřesněte)

- 9) Jaký je obvyklý termín na zhotovení překladatelské zakázky (1 den / Méně než týden / 1 týden / Více než týden)
- Díl seriálu (cca 45 min)
 - Celovečerní film (cca 90 min)
- 10) Stává se u vás, že překlad i úpravu dialogů zpracovává stejná osoba?
- Pokaždé
 - Často
 - Tak v polovině případů
 - Občas
 - Nikdy
- 11) Pokud k propojení funkcí překladatele a úpravce ve vašem studiu již došlo, byli jste s výsledkem spokojeni?
- Lineární stupnice (S odvedenou prací jsme byli spokojeni – S odvedenou prací jsme nebyli spokojeni)
- 12) Jste vy a vaši úpravci celkově spokojeni s kvalitou překladů?
- Lineární stupnice (Jsme spokojeni – Nejsme spokojeni)
- 13) Jak posuzujete kvalitu odevzdaných překladů?

Příloha 3 – rozhovor s Vojtěchem Kostihou

Jak hodnotíte požadavky na překlad pro dabing v takové podobě, jak je uvádí teoretici? Jsou dle vás v praxi používány? Vyřadil byste z tohoto seznamu nějaký požadavek, nebo naopak doplnil?

1) Toto je pravda s výjimkami. Při překladu dialogů, které mají být záměrně složité (například vyjádření právníka v komedii), případně květnaté (překlad *Alenky v říši divů*), je žádoucí, aby překlad komplexností odpovídal originálu. S dlouhými a složitě konstruovanými souvětími se pak musí vypořádat herci pod vedením režisérů.

2) Teze paní Talpové nemusí být nutně pravdivá. Pokud je originál protkaný složitými souvětími, která ale nemají opodstatnění, má smysl takové souvětí rozsekat na menší celky, tedy kratší jednoduché věty, se kterými se lépe pracuje. Všichni vámi citovaní se odkazují na díla světové kinematografie, se kterými pracovali. Nicméně v době streamovacích VoD služeb, kdy původní scénáře mají velmi spornou kvalitu a záměr autorů nemusí být zřejmý, je vhodné překládat tak, aby mohli úpravci, herci a režiséři s textem pracovat.

4) Toto je pouze částečně pravda. Může se jednat o film, který se dabuje s přihlédnutím k faktu, že bude promítán v letadle. Zatím to aerolinky neumějí, ale plánuje se, že v nich poběží i filmy v českém jazyce. V takovém případě je třeba film dodatečně sterilizovat, a to například tak, že jsou odebrány všechny odkazy na křesťanské náboženství (Ježíši Kriste), případně na jiné víry (Allahu Akbar), protože v letadle musí být především klid a není přijatelné, aby se diváci rozladovali kvůli tomu, že poslouchají něco, co nekonvenuje s jejich světonázorem. Sám jsem takto přepracovával film *Terminál*. Jinými slovy, stylistickou úroveň nemusí nutně určovat originál, ale i zamýšlené použití.

6) Příklad (2): – toto je ryzí teorie. Pokud to přeložíte takto, pak s vámi úpravci po nějaké době přeruší spolupráci. Tímto řešením jim totiž pouze přiděláváte práci. Překladatel musí přijít s několika řešeními, ze kterých si úpravce vybere.

7) Rovněž je sporné, zda uvádět fonetickou transkripci v úvodu překladu. Herci točí vždy jen svoji roli, a pokud je první výskyt cizího jména v replice jiného herce či herečky, nemusí aktuální herec na správnou výslovnost vůbec narazit, protože se nenalézá v jeho nebo jejím textu. Pan Pošta správně uvádí, že toto je problém. Nejhorší situace může nastat, když každý herec vyslovuje jméno nějaké postavy jinak. Aktuálně se to řeší v seriálu *Star Trek* předabovávaném pro jednu streamovací službu, kdy do poloviny seriálu máme kapitána „Kirka“ a od poloviny kapitána „Kérka“, protože to někdo neuhlídá. Mimochodem tyto chyby dělají i velcíani filmového průmyslu. Jedna ze stěžejních postav ságy *Star Wars* Han Solo i v originále je někdy „Han“ a jindy „Hen“. George Lucas z dotazu na tuto inkonzistenci utekl s tím, že předaleká galaxie je rozlehlá a na různých místech říkají Hanovi různě. Existují však i výjimky, kdy je žádoucí, aby se jméno postavy pokaždé vyslovovalo jinak, a je tomu tak i v originále. Například film *Zelený rytíř* (<https://www.csfid.cz/film/821507-zeleny-rytir/prehled/>) – sir Gawain se pokaždé vyslovuje jinak, a to proto, že autoři chtěli soudobému divákovi ukázat, že správná výslovnost se do dnešní doby nedochovala – viz zde: <https://en.wikipedia.org/wiki/Gawain>. Dabing jsem neviděl, ale měl by tento záměr reflektovat. Pokud výslovnost hlavního hrdiny dabing unifikoval, film pro diváky poškodil.

8) Toto není pravda. Pokud jde postava ve filmu po ulici v New Yorku, originální scénář obvykle na několika stranách zachycuje všechny názvy obchodů, cedulí na ulici, letáků na sloupech, pokut za stěrači, které se v obraze mihnou. Toto se samozřejmě vypouští. Například VoD Netflix má pravidlo, které zní „forced narratives are evil“ a „less is more“, jinými slovy, pokud jede postava z metra po eskalátoru a za ní je nápis „escalator“, tak se rozhodně nepřidává titulek „eskalátor“.

9) Toto není pravda. O tom nerozhoduje úpravce, ale zadavatel, který většinou zvukovou stopu s cizími jazyky buď dodá, nebo dodá instrukci, že má dabér repliky nadabovat buď v cizím jazyce (aby se dodržel hlas), nebo přeložit a nadabovat. Co se týče spolupráce více překladatelů na vícejazyčném AV díle, toto je opět hezká teorie, v praxi však ryzí utopie. Nikdo ze zadavatelů nebude platit více překladatelů. Spojování sil je tedy možné, ale nehonorované, a tudíž prakticky neproveditelné.

10) Ano, toto je pravda. Je rozdíl, když postava řekne: „Pojeďu tramvají dvaadvacítkou“ nebo „tramvají číslo dvacet dva“ – toto se musí vypsát, aby bylo jasné, jak to postava říká.

11) Toto je pravda pouze částečně. V poslední době se často pracuje s předběžnými verzemi snímků, kdy ve scénáři může být i to, co ve filmu teprve bude. O tom, zda je platné video, nebo dialogová listina, rozhoduje zadavatel. Kompletní filmy překladatel často nevidí, respektive vidí je až v kině.

12) Moje běžná praxe je taková, že většinou kóduji, a nikdo mi to nezaplatí. Je to jednoduché. Můžete se rozhodnout nekódotovat, ale pak se musíte smířit s tím, že příště studio zavolá někomu, kdo kóduje. Je ale pravda, že někdy jsou kódy dodány spolu s originálem, případně jsou v překladatelském softwaru již uvedeny, což práci všech notně usnadňuje.

Jak jste se k překladům pro dabing dostal? Hrál v tom nějakou roli vaše rodina a třeba příklad rodičů?

K překladům jsem se dostal ryze vlastním přičiněním. Můj otec byl projektant a moje matka doktorka přírodních věd, filmová tvorba je nad rámec běžné zábavy nezajímala. Naopak já jsem jako dítě filmy miloval, zejména ty americké. Jejich dabingy jsem znal z paměti. Když mi bylo lehce přes dvacet, seznámil jsem se s produkčním dabingu ve Studiu Virtual, kterému jsem pomohl získat zakázku dabingu dokumentů pro IMAX. Za tuto pomoc jsem si řekl o překlad těch dokumentů. A pak už jsem se vypracoval tam, kde dnes jsem. Mám za sebou překlad 3 000 audiovizuálních děl z šesti jazyků, muzikály i divadelní hry. Důležité bylo, že jsem překládat chtěl a že jsem to věděl.

Na svém „překladatelském kontě“ máte tituly všeobecně známých filmů a seriálů. Jak dlouho vám trvalo dostat se k takovým zakázkám? A jakým způsobem jste se k nim dostal?

K překladům vysokoprofilových hollywoodských filmů jsem se dostal asi po pěti letech neúnavného překládání televizní a nízkoprofilové produkce. Roli sehrála znalost angličtiny, znalost češtiny, sečtělost, vstřícnost, ochota a dobrý vztah se zadavateli. Malcom Gladwell v knize *Outliers (Mimo řadu)* tvrdí, že mistrem se člověk stává po 10 000 hodinách vykonávání nějaké činnosti. Já mám napřekládáno kolem 25 000 hodin, takže v tuto chvíli si dovoluji poněkud neskromně tvrdit, že jsem již povoláný k tomu, abych známé tituly překládal. Za tímto domnělým úspěchem (definici úspěchu totiž neznám) není nic než tvrdá práce. Vstávám kolem páté ranní a překládám 8–14 hodin denně. Pak je možné se vypracovat.

Co pro vás překládání pro dabing znamená? Je to pro vás spíše povolání, nebo zábava? Odůvodněte.

Překladatelská činnost je pro mě povolání, nikoliv zaměstnání. Jsem sice sečtělý ateista (nevěřím a vím, proč nevěřím), nicméně pokud bych byl věřící, řekl bych, že pokud jsem byl k něčemu na tuto planetu seslán, tak k tomu, abych překládal pro české diváky zahraniční produkci. Samozřejmě je to i zábava. Všechny pořady, které překládám, mám upřímně rád, zajímají mě a jsem vždycky znovu a znovu fascinován tím, co se komu podařilo natočit. Překládám, protože vím, že chci překládat. A doufám, že mi to vydrží.

Uvedl jste, že překládáte dohromady z 6 jazyků. Dostáváte zakázky na překlad pro dabing z jiných jazyků, než je angličtina, často?

Poslední dobou je audiovizuálních děl z jiných jazyků na trhu více. Je to způsobeno nedávnou stávkou scenáristů a herců v Hollywoodu. Streamovací služby a distributoři nemají svůj oblíbený americký obsah, proto nakupují jinde. Poslední dobou velmi často ve Španělsku nebo v Koreji, ale i v Turecku nebo Saúdské Arábii. Zde je nutno poznamenat, že český obsah se nakupuje většinou jen pro české diváky a na vývoz se nehodí. V tom vidím v české kinematografii a tvorbě obsahu značnou rezervu.

Jak se vám daří skloubit dohromady svou hlavní výdělečnou činnost s překlady pro dabing? Jakým způsobem si organizujete čas, když pracujete na zakázce pro dabing? Zasahuje nějak překládání do vašeho rodinného a společenského života?

Neveselou realitou zůstává, že v České republice se profesionální překladatel důstojně neužívá. Honoráře jsou neúnosně nízké, valorizace dle inflace neexistuje, konkurence je obrovská, časová dotace na práci velice skromná a prestiž povolání zanedbatelná. Přestože veřejnost téměř neustále konzumuje práci překladatelů, trpí tzv. inkompetenční slepotou, jinými slovy vůbec neví, co všechno neví. Z toho vyplývá, že podobně, jako si každý člověk myslí, že může být novinářem, a sdílí na všelijakých sociálních sítích, co ho zrovna napadne, a mylně si myslí, že je zpravodaj, a sociální síť ho v tom omylu utvrzuje, aby mu mohla prodat více reklamy, stejně tak si leckdo myslí, že může být překladatel či

překladatelka. Vzhledem k tomu, že do odvětví neexistuje vstupní bariéra, všichni tito amatéři a amatérky do něj volně vstupují a vystupují, pověst překladatelů poškozují a dále snižují honoráře.

Z tohoto důvodu jsem se během své pětadvacetileté praxe živil jinou aktivitou než překladatelstvím. Je to zajímavý paradox. Jak jsem již uvedl, mám na kontě přes 3 000 přeložených děl. Troufám si tvrdit, že je to buď vůbec nejvíc, nebo skoro nejvíc, co kdo v České republice pro audiovizuální trh přeložil. Překládám ty nejznámější franšízy. A přesto jsem se musel živit 10 let jako finančník a 13 let jako ekonom a později tiskový mluvčí stavebního holdingu. Z těchto zaměstnání jsem byl schopen vygenerovat důstojný příjem a úspory, které mi s použitím hypoték umožnily pořídit nemovitosti, které nyní pronajímám a sanuji své ztráty z překládání pasivním příjmem z rentiérství. Takto jsem si to kolem dvacátého roku života stanovil a takto jsem celý život postupoval ne proto, abych se mohl překladatelstvím živit, ale abych ho mohl dělat.

Proto u sebe rozlišuji mezi zaměstnáním a povoláním. Zaměstnání bylo to, co mě živilo, povolání je to, co jsem chtěl, chci a zřejmě budu chtít niterně dělat. Skloubit tyto aktivity bylo nesmírně náročné. V praxi to znamenalo vstávat kolem páté ranní, tři hodiny překládat, jít na 8 hodin do práce a večer další tři hodiny překládat. Každý den i o víkendu.

Vzhledem ke své sexuální orientaci (jsem homosexuál) a stavu české legislativy, která mi aktuálně znemožňuje uzavřít důstojný sňatek a mít děti, nemám plnohodnotnou rodinu, které bych musel věnovat svůj čas. Mám dlouhodobý vztah, nicméně děti, které by si nárokovaly můj čas, nemám, a proto jsem byl schopen vykonávat jak zaměstnání, tak povolání, a proto jsem byl schopen dosáhnout nerušeně svých finančních cílů. Mými dětmi jsou tak mé překlady a je to můj styl podvádění smrti. Většina lidí totiž myšlenku na smrt oběhne tím, že se rozmnoží. Někteří to provádějí tak, že se snaží tvořit umění a doufají, že je jejich práce přežije. To je můj případ, přestože taková víra je naivní a já si to uvědomuji. A další jdou do politiky a většinou uškodí světu. Čím víc se jim to povede, tím známější pak jsou, Adolf Hitler budiž zářným příkladem. Tyto informace uvádím proto, že mnoho překladatelů žije v totožné konfiguraci. Svým životem, svým časem, svými financemi dotují nadnárodní korporace, které vydělávají na audiovizuálním obsahu, přičemž Ministerstvo kultury a profesní organizace nečiní nic, aby situaci překladatelů zlepšily.

Uvedl jste, že překládáte pro kabelové televize, pozemní vysílání, streamovací služby i pro kina. Převažuje ve vaší práci jeden z těchto kanálů, nebo jsou vaše zakázky spíše vyrovnané? Jsou v těchto zakázkách podle vás nějaké významné rozdíly (např. finanční, z pohledu pracovních podmínek obecně, v zajímavosti zakázek apod.)?

Nejvíce překládám pro české distributory filmy do kin, a to jak pro dabing, tak pro titulky. To jsou nejlépe placené zakázky, protože audiovizuální dílo má vícero využití. Nejprve se promítá v kinech a pak jde do tzv. downstreamu, kdy putuje na nosiče, na VoD, na kabelové televize a pak do běžného televizního vysílání. Překládám pro všechny výše uvedené stupně a finančně je to v podstatě tak, že čím blíže kinu, tím lépe placené, čím blíže běžné televizi, tím hůře placené. Logika je, myslím, zřejmá.

Uvedl jste, že překládáte pro dabing 25 let. Vnímáte nějaké zásadní změny ve vývoji tohoto povolání v průběhu času?

Ano, za tu dobu je patrný jistý technologický pokrok. Před 25 lety se překládalo z VHS kazet, které se posílaly ze zahraničí poštou. Aby je celníci neukradli, byly na začátku vždycky nahrané ty nejnudnější sitcomy. Celník vybalil kazetu, označenou krycím názvem, pustil si ji, zjistil, že nerozumí a že ho to nezajímá, a kazetu poslal do studia, kde jsme ji přetočili a po půlhodině našli pořad, na kterém jsme měli pracovat. Aktuálně vše funguje přes internet a některé úkony jsou automatizované. Nicméně na podstatě práce se nic zásadně nemění.

Podepisujete při převzetí zakázky se zadavatelem nějakou smlouvu? Pokud ano, jakou? Jak moc dbáte na to, jaké znění smlouvy se zadavatelem podepíšete? Konzultujete ji s někým? Vyjednáváte se zadavatelem? Pokud žádáte o úpravu znění, jak moc jste v tom úspěšní?

Smluv je celá řada. Nejdůležitější jsou smlouvy o mlčenlivosti, kdy nesmíte sdělovat, na čem aktuálně pracujete nebo budete pracovat. Je to proto, aby se překladatel nestal cílem pirátů a zadavatel nepřišel o své audiovizuální dílo dřív, než ho uvede na trh. Vzpomínám si na zábavnou historku, kdy Disney dorazil na kontrolu do Moskvy, aby dozoroval dabing *Ledového království*, a už na letišti si mohl koupit

plně nadabovanou verzi filmu, protože ruské dabingové studio film prostě ukradlo, nadabovalo a začalo samo prodávat.

Pak je smlouva o honoráři a postoupení práv. Postoupení práv je důležitější. Zadavatel vykoupí práva na veškeré vysílání, a to často i mimo planetu Zemi, neboť předpokládá vysílání na letech na Měsíc, případně na Mars, případně dál. Smlouvy jsou standardní, jakákoli diskuse se nepřipouští. Pokud se někdo z herců, překladatelů, režisérů či úpravců rozhodne smlouvu nepodepsat, je okamžitě nahrazen. Za celou svou kariéru jsem nikdy nezaznamenal, že by někdo při jednání se zahraničními zadavateli uspěl. Proto je potřeba, aby se za překladatele postavilo Ministerstvo kultury a profesní organizace. Jako jednotlivci totiž nemají nejmenší šanci.

Uvedl jste v dotazníku, že při překladu dialogy rovnou i upravujete a vámi odevzdaná verze jde rovnou do vysílání. Stává se vám toto často? Dostáváte v takovém případě příplatek či druhý honorář i za úpravu?

Ano, je to tak. Často se mi stává, že když pořad vidím nadabovaný, odpovídá zcela odevzdanému překladu. Honorář za to žádný nedostávám, jen si tím pojišťuji, že se mnou budou chtít do budoucna studia a úpravci či úpravkyně spolupracovat, protože jednoduše nebudou muset vykonávat žádnou práci a vyinkasují honorář, zatímco se budou moci věnovat překladům, které úpravu vyžadují.

Jaké máte zkušenosti s platební morálkou zadavatelů?

Jsou studia, která platí v řádných termínech a mají platební morálku dobrou. Zahraniční zadavatelé platí vždy řádně a včas. Jsou však i studia, která neplatí vůbec, případně platí až po roce. Obecně lze ale říci, že platební morálka studií se v čase zlepšuje a případů, kdy studia neplatí nebo platí s velkým zpožděním, ubývá. V posledních pěti letech se mi nestalo, že by mé faktury nebyly řádně honorovány.

Stalo se vám někdy, že jste překlad nestihl odevzdat včas? Pokud ano, co bylo příčinou? A jak jste pak postupoval?

To se mi nikdy nestalo. Stalo se mi, že jsem vzhledem k posunutí termínů na straně zadavatele vyhodnotil, že práci nestihnu odevzdat včas, a zadavateli jsem doporučil jiného překladatele či překladatelku, kteří byli schopni zakázku po mě převzít a odevzdat dílo včas a v odpovídající kvalitě. Nikdy se ale nestalo, že by se kvůli mně zpozdilo natáčení nebo nějaký projekt.

Uvedl jste, že jste členem JTP. Čím je pro vás toto členství přínosné?

Doufám, že JTP bude platformou pro vyjednávání se zahraničními zadavateli, dalšími profesními organizacemi a Ministerstvem kultury v několika oblastech, jako jsou pracovní podmínky pro překlad, honoráře, kompenzace za autorská práva a další. V tomto ohledu bych byl rád platným členem.

Udržujete nějakým způsobem kontakt s dalšími překladateli a překladatelkami pro dabing?

Ano, s ostatními kolegy jsem v čilém kontaktu. V roce 2023 jsem společně s VoD Netflix uspořádal pro 40 z nich čtrnáctidenní on-line školení o překladu pro dabing. Kurz měl veliký úspěch a pomohl celé řadě kolegů. Jak jsem již uvedl, rád bych byl platnější v profesních organizacích s cílem dojednat pro sebe i kolegy důstojnější živobytí.

Jakým způsobem si udržujete úroveň cizích jazyků a češtiny?

Neustále pracuji a neustále čtu. Přeložím kolem 16 celovečerních filmů ročně a kolem 100 dílů seriálů. Tam si procvičuji zdrojový jazyk. Většinou ještě přečtu čtyři až pět knih v češtině za měsíc. Tím si procvičuji český jazyk. U češtiny dávám přednost literatuře před například tiskem, protože literatura má jazyk vytříbenější. U anglické literatury ji konzumuji v originále, u literatur ostatních v překladech, kdy si literárního překladatele pečlivě vybírám, neb kvalita překladů různých literárních překladatelů se dramaticky liší.

Doporučil byste překlad pro dabing studentům translatologie či jiným zájemcům? Odůvodněte.

Za stávajících podmínek panujících v branži bych vstup do odvětví nikomu nedoporučoval. Pokud by přesto někdo do odvětví vstoupit chtěl, pak bych mu nebo jí doporučil, aby se nechal/a motivovat samotnou prací, nikoliv finančním ohodnocením. Pokud se někdo chce stát překladatelem či překladatelkou audiovizuálních děl, pak mu nebo jí doporučuji, aby si nejprve sestavil/a finanční plán s tím, jak bude toto povolání financovat. Svůj přístup jsem popsal výše. Existuje totiž jednoduché podnikatelské pravidlo – pokud podnikáte a nemáte z toho zisk a úspory, pak nemáte podnikání, ale koníček. Aktuální podmínky v odvětví spíše ukazují, že tato překladatelská práce je v kategorii koníčků.

Každý nový příchozí by se měl organizovat v profesních institucích a být v nich aktivní. Aktivně vyjednávat o podmínkách a honorářích a nebát se. Nebojí se ale jen ten, kdo má dost peněz. Proto se opět vracím k tomu, že doporučuji překladatelství kombinovat s jinou, pokud možno výdělečnou profesí.

Máte pocit, že příchod umělé inteligence ohrožuje vaši práci překladatele pro dabing? Odůvodněte.

Umělá inteligence i přes veškerý mediální humbuk umí do češtiny překládat s přesností asi 35 %, takže v podstatě neumí, upravovat dialogy na synchron neumí, ale co je nejdůležitější – vůbec neumí pochopit, o co v audiovizuálním díle jde, tudíž ho většinou přeloží mylně a samozřejmě je jí to jedno, protože nenese žádnou zodpovědnost. Osobně si myslím, že bychom neměli směřovat ke světu, kde tvůrčí práci převezmou počítače a lidé si nechají jen práci manuální s nízkou přidanou hodnotou. Podstatou tvůrčí umělecké práce, do které patří i překlad, je zprostředkování umění (lidského prožitku) jiným lidem. Proto si myslím, že audiovizuální tvorba i přes všechny tlaky zůstane uměním od lidí pro lidi, nikoliv generickým produktem od počítače pro lidi. Rovněž si myslím, že média zkreslují a v podstatě mylně formují veřejný názor. Neustále píšou, jak umělá inteligence nahradí umělce, překladatele, advokáty, účetní, grafiky, marketéry, ale ani jeden článek, který jsem kdy četl, nezmínil, že by umělá inteligence nahradila byť jediného úředníka či úřednici. Přičemž právě tito provádějí většinou opakované, formalizované a často zbytné úkony bez přidané hodnoty, kde by se umělá inteligence mohla směle angažovat.

Příloha 4 – rozhovor s Blaženou Kukulišovou

Jak hodnotíte požadavky na překlad pro dabing v takové podobě, jak je uvádí teoretici? Jsou dle vás v praxi používané? Vyřadila byste z tohoto seznamu nějaký požadavek, nebo naopak doplnila?

Setkala jsem se s různými konkrétními požadavky zadavatelů, skutečně po mně jedna paní režisérka kdysi dávno vyžadovala dodržet stejný počet slabik, což je vcelku užitečné vodítko, ale třeba uvést jméno v překladu tam, kde je v originále, to po mně nechtěl nikdo (a myslím, že to nemusí znít hezky). Obecně ty zásady jsou v souladu se zdravým selským rozumem – a jelikož jsou ve filmech například mnohá místa, kdy běží dialog a ti, kdo mluví, jsou mimo obraz, je jasné, že může být věta kratší/delší, atd.

Časové kódy jsme v 90. letech neřešili vůbec, občas se ozval někdo z úpravců, že chce časovat repliky jednou za pět minut nebo při nástupu nové postavy... Nikdy jsem nepřistoupila na to, abych zapisovala všechny časové kódy – to je myslím práce úpravců.

Na některé celovečerní filmy jsem měla termín dva nebo tři dny... Tak to pak býval závod s únavou. Dřív často neseděla dialogová listina k obrazu, v posledních letech jsem se s tím už nesetkávala.

Jak jste se k překladům pro dabing dostala? Hrála v tom nějakou roli vaše rodina a třeba příklad rodičů?

Rodina ani rodiče vůbec. Ve 32 letech jsem se přestěhovala s přítelem do Prahy a kamarádka překladatelka a tlumočnice mi předala své pracovní kontakty, protože se přestěhovala do Německa. Přes tyto kontakty jsem se dostala k prvním překladům pro dabing.

Co pro vás překládání pro dabing znamená? Je to pro vás spíše povolání, nebo zábava? Odůvodněte.

Já už pobírám starobní důchod. Překlad pro dabing je pro mě zábava, ale samozřejmě placená – i když špatně. Děláním to ale ráda, ráda se podívám na dobrý film.

Uvedla jste, že v současné době překládáte pouze z angličtiny. Je to z toho důvodu, že v současné době je většina zakázek z angličtiny a např. i filmy v originálním znění v jiném jazyce se překládají přes angličtinu, nebo je v tom jiný důvod?

Je to spíše tím, že se dabingu už tolik nevěnuji, překládám teď více literaturu. Anglický překlad mi docela pomáhá – ve francouzštině jsem trochu slabší než v angličtině. Už jsem takto překládala i norské filmy nebo hebrejské filmy s anglickým překladem, i když tomu originálnímu jazyku vůbec nerozumím.

Jak se vám daří skloubit dohromady více překladatelských zakázek (uvedla jste, že překládáte v současné době hlavně literaturu)? Jakým způsobem si organizujete čas, když pracujete na zakázce pro dabing? Zasahuje nějak překládání pro dabing do vašeho rodinného a společenského života?

Dřív jsem překladatelských zakázek pro dabing mívala tolik, že jsem musela posílat dítě k sousedům, abych vůbec stíhala. Teď už si tolik práce nenabírám ani se aktivně nesnažím sehnat si více práce, protože se víc věnuju rodině.

Uvedla jste, že v současné době překládáte pro dabing méně a věnujete se hlavně překládání literatury. Z jakého důvodu?

Knihy jsem chtěla překládat vždy. Pak jsem z rodinných důvodů musela být častěji doma a vždy jsem si např. na zimu snažila vzít na překlad knihu, protože s knihou jsem nemusela nikam chodit. Dříve jsem si totiž musela pro překladatelské zakázky jezdit – v rámci dabingu např. jednou týdně na Barrandov – a následně jim svůj překlad zase odvézt. Díky překladu literatury jsem mohla být celou zimu doma a nemusela nikam jezdit. Pak jsem začala spolupracovat s více nakladatelstvími a nějak přirozeně to vyplynulo. Asi bych se raději věnovala více filmům, ale u tohoto druhu překladu se vám někdo ozve

a potřebuje mít překlad hotový do týdne, a já třeba zrovna nemám čas. Když si vezmu zakázku na překlad knihy, mám na to třeba čtyři měsíce a to je pro skloubení s rodinným a osobním životem lepší. **Uvedla jste, že překládáte pro kabelové televize, pozemní vysílání i pro kina. Převažuje ve vaší práci jeden z těchto kanálů, nebo jsou vaše zakázky spíše vyrovnané? Jsou v těchto zakázkách podle vás nějaké významné rozdíly (např. finanční, z pohledu pracovních podmínek obecně, v zajímavosti zakázek apod.)?**

Já dostanu překlad na film – většinou jsou to už zakázky pro Tvůrčí skupinu Josefa Petráska, který pracuje na velmi zajímavých filmech. Ale já vlastně vůbec nevím, kde se film bude vysílat, to zjišťuju až následně, kde se pak ty dané filmy vysílají – že ho nabízí třeba Voyo. Překlady pro kina jsou obecně lépe placené, ale zase z nich nemám autorské honoráře. Tantiémy mám z filmů, které se vysílají na hlavních televizních kanálech, i když jsem je překládala třeba už před dvaceti lety. Tyto filmy mám nahlášené v Dilibi. O tom se podle mě málo mluví – tyto zakázky bývají velmi špatně placené, ale dostávám z nich každý rok autorské honoráře. Musí být ale vysílané na kanálech s velkou sledovaností – pokud se film, který jsem překládala, vysílá na Primě i Primě MAX, dostávám tantiémy jen za Primu.

Uvedla jste, že překládáte pro dabing zhruba 30 let. Vnímáte nějaké zásadní změny ve vývoji tohoto povolání v průběhu času?

Zásadní je internet – vše se dnes dá dohledat. Dříve to bylo mnohem složitější – hodně se chybovalo podle mě z toho důvodu, že nebylo jednoduché ověřovat informace. Také jsem si dříve musela půjčovat z půjčovny videopřehrávač, jednou jsem se na film podívala a pak už překládala jen podle scénáře. Dnes už je to úplně jiný způsob práce. Také se změnila požadavky na formát – dříve po nás nikdo nechtěl time cody, ty řešili úpravci. Požadavků tak nějak pořád přibývá a ubývá peněz.

Podepisujete při převzetí zakázky se zadavateli nějakou smlouvu? Pokud ano, jakou? Jak moc dbáte na to, jaké znění smlouvy se zadavatelem podepíšete? Konzultujete ji s někým? Vyjednáváte se zadavatelem? Pokud žádáte o úpravu znění, jak moc jste v tom úspěšná?

Já dělám celé roky pro stejná studia a žádné smlouvy nepodepisuju, pouze vystavuju faktury. V případě jednoho studia, pro které jsem teď několikrát pracovala, se mě např. zeptali, jestli chci vystavit smlouvu, nebo fakturovat. Víím, že v rámci smluv se řeší převedení práv – to je pro mě bezpředmětné, víím, že je to protizákonné a nikdo mi je nemůže vzít. Zajímám se o cenu za překlad – kolik mi za odevzdaný překlad dají, ale nic nepodepisuji. Většinou to zadavatelé vypočítávají za počet minut filmu. U jednoho zadavatele je to ale za celé dílo – co překlad pro film, to 4 000 Kč, nehledě na žánr a náročnost. To je podle mě velmi nízký honorář – ale já radši budu překládat hezké filmy za míň než díla špatné kvality za víc peněz – to pak člověka ani nebaví.

Jaké máte zkušenosti s platební morálkou zadavatelů?

Nikdy se mi nestalo, že by mi někdo nezaplatil, ale zpoždění plateb se stává. Pak se zadavatelům připomínám.

Jaké máte zkušenosti se spoluprací s úpravci z hlediska úpravy vašeho překladu?

Někdy se úpravci sami ozvou. Někdy třeba chtějí, abych jim doplnila nějakou větu, např. je ve filmu slyšet rádio, ale není vůbec rozumět, co se v něm říká, a oni po mně chtějí, abych tam nějakou větu v češtině doplnila, ale to by si mohli udělat i sami. Někdy jsem z úprav trochu rozmrzelá, protože víím, že jsem si s překladem hodně hrála, a oni pak má řešení osekají. Málokdy se mi někdo po odevzdání překladu ozve. Jednou se mi např. ozvala jedna paní režisérka, která mě zkritizovala za věci, jako že po jménech postav neuvádím dvojtečku.

Někdy vám dají spoustu instrukcí – např. když se na obrazovce objeví nápis, tak jestli to máte přepsat kurzívou nebo doprostřed apod. Občas mě tyto požadavky trochu mátlý, protože to chce mít každý jinak. Spousta úpravců a režisérů má navíc své individuální požadavky, které vám nikdo dopředu neřekne, ale až po odevzdání překladu vám přijde e-mail, kde vám někdo něco vytkne. Většinou to ale bývají maličkosti.

Stalo se vám někdy, že jste překlad nestihla odevzdat včas? Pokud ano, co bylo příčinou? A jak jste pak postupovala?

To se mi nikdy nestalo. Víím, že jsem na začátku řetězce tvorby dabingu, a pokud mám na překlad např. 3 dny, tak to má svůj důvod a už mají všichni stanovený harmonogram. Snažím se to tedy nikomu nekomplikovat.

Když jsem měla na překlad celovečerního filmu tři dny, tak tam pak mohly zůstat nějaké nevyřešené situace, na které jsem prostě už neměla čas. Teď už si říkám o to, jestli by to mohl být alespoň ten týden, a většinou to jde.

Uvedla jste, že nejste členkou žádné profesní překladatelské organizace. Z jakého důvodu? Zvažovala jste někdy takové členství? Co by vám měla taková organizace nabízet, abyste do ní vstoupila?

Zvažovala jsem to, ale zjistila jsem, že JTP vám sice něco doporučuje, např. že si máte říct o honorář 400 Kč za normostranu za literární překlad, ale on vám je nikdo nedá. Měla jsem dříve ale tolik práce, že jsem se překladatelskými organizacemi nezabývala. Občas slyším názor, že překladatelé v důchodu překládají za dumpingové ceny – já беру některé zakázky na překlad od lidí, se kterými pracuji už 30 let, i když je honorář nízký, prostě proto, že víím, že mi kolikrát více ani nabídnout nemůžou a jsem vůči těmto zadavatelům loajální.

Udržujete nějakým způsobem kontakt s dalšími překladateli a překladatelkami pro dabing?

Jedna kolegyně už se věnuje jen překladu knih a jedna má nějaké zdravotní problémy. S těmito kolegyněmi jsem byla v kontaktu, o ostatních překladatelích nevím.

Jakým způsobem si udržujete úroveň cizího jazyka a češtiny?

Už od dětství hodně čtu. Co se týče francouzštiny – snažím se s ní být v kontaktu, jak třeba na sociálních sítích, tak i přes osobní kontakty. S angličtinou se ani tolik snažit nemusím, s tou pracuji každý den. Čím dál častěji překládám mladé autory a autorky a vidím, že jazyk se hrozně proměňuje. Ale na internetu se dá vše najít. Co se týče českého jazyka, čtu hodně články – např. rozhovory s mladými lidmi, abych znala jejich způsob vyjadřování.

Doporučila byste překlad pro dabing studentům translatologie či jiným zájemcům? Odůvodněte.

Je to podle mě úžasná práce, a pokud se k ní někdo může dostat, tak by ji měl dělat. Podařilo se mi mít celoživotně práci, která mě velmi baví. Měla jsem ale to štěstí, že jsem začínala v dobách, kdy tato práce byla lépe placená. Pro začínající překladatele, kteří ještě nemají žádný příjem z autorských honorářů, musí být ty začátky teď docela těžké. Neumím si představit, zda je vůbec reálné, aby se tím začínající překladatel uživil. To finanční ohodnocení je momentálně velký problém.

Máte pocit, že příchod umělé inteligence ohrožuje vaši práci překladatelky pro dabing? Odůvodněte.

Tomu se musím zasmát. Když zadám nějaký odstavec např. knihy do DeepLu, překládá to absolutní nesmysly, které jsou naprosto nepoužitelné. Myslím si, že u odborného překladu – technických a právnických textů – může překladatele stroj nahradit. Ale u filmů a knih, které jsou založené na lidských dialozích, si nemyslím, že by nás v nejbližší době stroje nahradily.

Příloha 5 – rozhovor s Martinem Petříkem

Jak hodnotíte požadavky na překlad pro dabing v takové podobě, jak je uvádí teoretici? Jsou dle vás v praxi používané? Vyřadil byste z tohoto seznamu nějaký požadavek, nebo naopak doplnil?

Drtivou většinu teoretických požadavků v praxi používám. Nejsm si ale jistý tím větším počtem cizích jazyků. U mě velmi záleží samozřejmě na tom, v jakém rozsahu je v AV díle další cizí jazyk. Pokud je např. polovina filmu v hebrejštině, tuto zakázku bych si troufal odmítnout, jelikož bych překlad nezvládl. Také hodně záleží na tom, v jakém stavu pošle zadavatel podklady. Občas se stane, že je např. v anglickém filmu několik vět francouzsky a zadavatel vloží do skriptu poznámku „mluví francouzsky“ – pokud je to o tom, že divák nemá rozumět francouzštině, což se často stává, tak se většinou volí fonetický přepis promluvy v daném cizím jazyce, aby ji český herec správně nadaboval. Pokud mám možnost přeložit to podle významu, tak cizí jazyk překládám. V tomto případě někdy v překladu nechávám obecně známé cizí výrazy jako „ça va“, aby český divák poznal, že postava mluví francouzsky. V konkrétních situacích vyhodnocuju sám, co je potřeba. V případě většího rozsahu dalšího cizího jazyka mohu uvést příklad – v posledním *Vymítači ďábla*, kde se zhruba polovina filmu odehrává na Haiti a mluví se tam kreolštinou, jsem se vyloženě spojil s režisérem a ptal se ho, jak to hodlá řešit. Ptal jsem se, zda se tyto repliky budou vůbec dabovat, nebo zůstanou v originálním znění z mezinárodního pásu, zda je chce režisér přeložit podle významu, nebo chce fonetický přepis. Pokud jde tedy o další cizí jazyk ve větším rozsahu, snažím se tedy většinou spojit s režisérem, pokud mám tu možnost, což naštěstí většinou mám. Kratší pasáže v dalším cizím jazyce se snažím přeložit svépomocí – většinou je k nim dodán anglický překlad, podle kterého se řídím.

Několikrát jsem viděl, že v českém dabingu přeložili další cizí jazyk, takže český divák jeho promluvě rozuměl, ale divák originálního díla dalšímu cizímu jazyku rozumět neměl – postavy pak jednaly zmateně, ale v českém znění k tomu nebyl důvod. Toto však záleží na volbě režiséra, jak s daným cizím jazykem rozhodne naložit.

Časové kódy jsem se naučil dělat automaticky. Vím, že by to teoreticky neměla být práce překladatele, ale dělám je. Většinou zadavatelé požadují uvádět 2 až 3 časové kódy na stránku a zároveň vždy, když vstoupí do děje nová postava. Ne všichni překladatelé časové kódy uvádějí a i rozumím, proč se jim do toho nechce. Ale já už si to zautomatizoval a nijak mě to už nezdržuje.

Psaní dechů a různých citoslovcí by měla být také práce úpravce, ale já je do svých překladů také zaznamenávám a většinou na to mám pozitivní ohlasy od dalších tvůrců a troufám si říct, že i tímto jsem se dostal do relativně slušného postavení. Tyto úkony samozřejmě překladatele zdržují, na druhou stranu, já se svůj dabingový překlad zároveň snažím i upravit – přizpůsobit ho např. délce promluvy postavy a překládat tak, aby dialog seděl na pusku – přestože úpravu nedělám. Já v tu chvíli tyto citoslovce stejně mám v hlavě, tak je při práci do textu zanesu. Musím ale říct, že když vidím svůj upravený překlad, tak na něm úpravci dělají ještě hodně úprav.

Netvrdím, že časování replik či zaznamenávání citoslovcí by měla být práce překladatele, já už jsem na to ale natolik zvyklý, že by mě spíše zdržovalo, kdybych to najednou přestal dělat.

Jak jste se k překladům pro dabing dostal? Hrál v tom nějakou roli vaše rodina a třeba příklad rodičů?

Rodina v tom roli úplně nehrála, když pominu babičku, která mě nechala v první třídě chodit soukromě na angličtinu. Spíš to ale bylo v tom, že jsem pochopil, co mi jde – tvůrčí činnost a dejme tomu psaní jako takové, ale hlavně čeština a angličtina – a snažil jsem se to nějakým způsobem spojit dohromady. Chvilku jsem dělal redaktora v novinách, ale audiovizuální stránka věcí mě vždy bavila nejvíc. Na seriálech jsem vyrůstal, kdysi jsem dělal amatérské titulky. Když jsem skončil v práci a snažil se uchytit v oboru dabingového překladu, tak jsem oslovil skrze *dabingforum.cz* dabingová studia. Rozeslal jsem asi třicet životopisů a jedno studio se ozvalo zpět, že by to se mnou zkusilo. Začal jsem v roce 2010 na dokumentech, po dvou letech jsem začal dělat seriály a filmy.

Co pro vás překládání pro dabing znamená? Je to pro vás spíše povolání, nebo zábava? Odůvodněte.

Překlad pro dabing společně s titulky je můj hlavní zdroj příjmu. Tak 60 % mého příjmu tvoří překlad pro dabing, 40 % titulky. Tato práce mě ale zároveň i naplňuje. Pokaždé se dostanu k něčemu úplně jinému a např. při překládání seriálů na jednom projektu pracuji i několik let, což mě baví. Jsem navíc pánem svého času a tím, že pracuji z domu, si mohu více užívat rodiny. Je to tedy i zábava.

Jak se vám daří skloubit dohromady více překladatelských zakázek (uvedl jste, že i titulkujete)? Jakým způsobem si organizujete čas, když pracujete na zakázce pro dabing? Zasahuje nějak překládání pro dabing do vašeho rodinného a společenského života?

Můj time management rozhodně nepatří k těm nejlepším. Neumím moc říkat ne a neumím moc odmítat projekty. Jelikož zadavatelé, se kterými spolupracuji, už tak zhruba vědí, co by mě bavilo, stává se mi, že i do úplně plného rozvrhu mi zavolají, že pro mě mají nabídku překladu pro kina, a to apriori nemůžu odmítnout. Ale snažím se, už je to lepší, dřív jsem překládal hlavně přes noc, což jsem tedy už změnil. Samozřejmě ale skloubení více překladatelských zakázek a rodinného života není úplně jednoduché, především díky manželce to však stále zvládám.

Uvedl jste, že překládáte pro kabelové televize, streamovací služby i pro kina. Převažuje ve vaší práci jeden z těchto kanálů, nebo jsou vaše zakázky spíše vyrovnané? Jsou v těchto zakázkách podle vás nějaké významné rozdíly (např. finanční, z pohledu pracovních podmínek obecně, v zajímavosti zakázek apod.)?

V mé práci převažují překlady pro HBO, tzn. dříve kabelová televize, dnes už streamovací služba HBO Max. Zbytek jsou překlady pro kina – letos byl plodný rok, přeložil jsem 10 filmů pro kina, což ani z daleka nebyl případ předešlých let, tento rok to zrovna takto vyšlo. U zakázek pro filmovou distribuci je lepší finanční ohodnocení, většinou jsou tam i lepší pracovní podmínky, co se týká času na překlad, a materiály bývají v dobrém stavu – většinou platí přímá úměra: čím menší produkce, tím horší dialogové listiny. Když jde např. o malý evropský seriál, bývají u něj dialogové listiny „peklo“. Často si nechávají sepisovat dialogové listiny z odposlechu např. v Jihoafrické republice, což má hrozný výsledek. U filmové distribuce se jedná většinou o oficiální materiály přímo od filmové produkce, a je to na tom znát. U filmů pro kina ale zase častěji bývají problémy s obrazem – AV díla mají mnohem víc vodoznaků a zachází to až do extrémů, kdy překladatel vidí jen černý obraz a na vteřinu mu tam problikne hlava herce, aby překladatel alespoň věděl, o koho jde – takto jsem překládal titulky např. k filmu *Interstellar*. To je ale spíše výjimka, kino má obecně mnohem víc pozitiv než negativ.

Uvedl jste, že překládáte pro dabing 13 let. Vnímáte nějaké zásadní změny ve vývoji tohoto povolání v průběhu času?

Změny v povolání vnímám, ale ne tolik u sebe. Velká změna nastala se streamovacími službami – zezáátku zahltily trh zakázkami – většinou dodabovávaly archivní věci, které už nebyly premiérové. Zahlcení trhu mělo asi bohužel i vliv na kvalitu jak titulků, tak dabingu – spousta lidí v tom vidělo rychlý přivýdělek. Netflix totiž na začátku za překlad nabízel velice slušné peníze, zhruba na úrovni filmové produkce. Byla to tedy trochu taková „pásová výroba“. V současné době je to také umělá inteligence a strojové překladače typu DeepL, které nám v rámci překladatelské komunity nahání strach. Ono ani nejde o to, že by měl strojový překlad kvalitativně nahradit ten lidský, ale některým zadavatelům to bohužel bude stačit, a to je ten zásadní problém. Emoce stroj pořád nepřevéde, ale pokud to zadavatelům bude stačit, tak je to špatné – už se to do určité míry děje u titulků. A špatné také je, že i někteří kolegové tyto nástroje začali hojně využívat, aniž by si uvědomili, že tím devalvují celý trh. Netvrším, že by se tyto nástroje neměly využívat vůbec, ale měly by pomáhat. Pokud si s ním někdo přeloží celý text a pak ho jen post-edituje, to je dle mého špatné. Co vím, tak některé společnosti už překladatelům podsouvají ten strojový překlad a žádají po nich jenom jeho úpravu za sníženou sazbu, což u mě absolutně nepřipadá v úvahu. U dabingu to naštěstí ještě není tak hrozná, a to z toho důvodu, že je v něm potřeba reflektovat citoslovce, dechy apod.

Zároveň velká zahraniční studia začala dělat to, že zadávají zakázky na překlad seriálů více překladatelům. Toto je jedna z věcí, co odmítám – studia už mi to tedy ani moc nenabízejí. Chci mít nad celou sérií seriálu určitou tvůrčí kontrolu – udržet styl mluvy jednotlivých postav apod. Na výsledném českém znění je poznat, když na ní pracuje více překladatelů. Ještě větším problémem je to, když se v rámci seriálové série střídá více režisérů.

Podepisujete při převzetí zakázky se zadavatelem nějakou smlouvu? Pokud ano, jakou? Jak moc dbáte na to, jaké znění smlouvy se zadavatelem podepíšete? Konzultujete ji s někým? Vyjednáváte se zadavatelem? Pokud žádáte o úpravu znění, jak moc jste v tom úspěšní?

Standardní je licenční smlouva, v rámci které po odvedení práce dostanu peníze. Podpisem smlouvy většinou práva na překlad přechází na studio. Co jsem pochopil, tak přestože zadavatel odkupuje práva na překlad, tak pokud chtějí nějaké dílo např. předabovat a vycházet z jeho překladu, tak se danému překladateli ozývají, zda jeho překlad mohou použít. Mám tedy pocit, že jednotlivé strany mezi sebou tyto věci nemají zcela vyjasněné.

U filmové produkce se v řadě případů podepisuje smlouva o mlčenlivosti (NDA). Většinou v ní bývají uváděné dost výhružné pokuty za vyzrazení AV díla. Tu se většinou snažím minimálně přechýst, ale v tomto případě asi nemám žádnou možnost se zadavatelem vyjednat. V práci mi to ale nijak nebrání, takže to neřeším.

V době, kdy SDI Media přešlo pod Iyuno, jsem podepisoval smlouvu, která se má týkat všech překladů pro toto studio – ta specifikovala hlavně to, že překladatel by si neměl nechávat žádné kopie materiálů AV děl, se kterými pracuje apod.

Jaké máte zkušenosti s platební morálkou zadavatelů?

Různorodé. Nicméně u mých aktuálních zadavatelů je velice dobrá. Nejdelší čekání na honorář u mých současných zadavatelů byly zhruba dva měsíce. U dřívějších zadavatelů to byly i tři měsíce a více, spolu s téměř výhružkami z mé strany. Dnes se snažím zadavatelům, se kterými jsem měl dříve problém, víceméně vyvarovat. Pracuji pro taková studia jen např. na žádost režiséra, nebo pokud toto studio dostane pokračování filmu, jehož předešlý díl jsem dělal.

Pokud vyjednáváte se zadavatelem o vyšší honoráře, jsou ochotni na vaše požadavky přistoupit?

Vyjednával jsem se studii, pro která už nedělám. Vyjednával jsem s nimi z toho důvodu, že nabízený honorář nebyl adekvátní. Několikrát jsem si u nich lepší podmínky vyjednal, někdy mi odpověděli, že na mé podmínky přistoupit nemůžou a že jiní kolegové dílo přeloží za nižší cenu. Tyto zakázky jsem tedy většinou nevezl.

Pokud nějaký projekt hodně spěchá, většinou se s produkcí rovnou domluvím, že mi přidá nějaké peníze navíc. Těžko říct, jak to bude u studií, která přechází pod velké konglomeráty – tam se obávám, že už to tak jednoduché nebude.

Jinak jsem aktuálně spokojený se systémem nastavování odměn se studii, se kterými spolupracuji, takže nevyjednávám. Problém je však v tom, že tyto honoráře nijak nereflektují inflaci, většinou se honoráře zvyšují tak jednou za pět let. Pokud bych tedy viděl, že by mi výše honorářů nestačila na pokrytí všech mých nákladů a na to, abych si i něco ušetřil, zkusil bych zase vyjednat. Poslední dobou je to však v pořádku. Velmi mi pomáhá, že pro jednoho zadavatele vytvářím překlad pro dabing i titulky najednou – z jednoho překladu mám vlastně dvakrát placenou práci. Toto je však asi dost specifické v mém případě – většina zadavatelů myslím dává přeložit dabing a titulky dvěma různými překladatelům. V těchto případech jsem ochoten přistoupit např. i na trochu nižší honorář za překlad pro dabing, protože vím, že dostanu i honorář za překlad titulků.

Jaké máte zkušenosti se spoluprací s úpravci z hlediska úpravy vašeho překladu?

Jedno studio dělá skoro před každým projektem takový round up, kde dostaneme kontakt na všechny tvůrce, včetně zvukařů a produkčních, abychom věděli, na koho se obrátit, když bude potřeba. A zároveň se snažíme dělat projekty v podobných týmech. Co jsem pochopil, tak toto není standard, je to spíše u větších produkcí, ať už se jedná o filmovou produkci, nebo jiná náročnější AV díla.

Stalo se vám někdy, že jste překlad nestihl odevzdat včas? Pokud ano, co bylo příčinou? A jak jste pak postupoval?

Ano, stalo se mi to několikrát. Příčinou je rozhodně můj špatný time management, není to tím, že bych na překlad dostal od zadavatelů málo času. Anebo pokud bylo na překlad málo času, stejně jsem na tu zakázku přistoupil a souhlasil s těmito podmínkami. Studia jsou relativně chápavá. Samozřejmě nejde přetahovat dlouho, odevzdal jsem překlad např. o den později. Dostal jsem jednou vyčíněno i od režiséra. Možná trochu hřeším na to, že jsou studia s mým překladem spokojena a jsou ochotna přimhouřit v těchto případech oči.

V průměru jste oproti ostatním respondentům dotazníku poměrně spokojený dabingový překladatel. Myslíte si, že máte štěstí na zadavatele?

U mě to dělá hodně to, že pro studio Iyuno, dříve SDI Media, pro které dělám drtivou většinu práce, dělám už 13 let. Vždy to bylo spíše o osobním kontaktu – produkce je se mnou spokojená. Ze začátku jsem u nich bral i zakázky, které mě nebavily – přeci jen je to pořád práce. V době, kdy se u nás začaly objevovat streamovací služby, jsem měl své práce dost a tyto nové zakázky jsem tedy nevyhledával a pro streamovací služby nepřekládal. U streamovacích služeb, co vím od kolegů, to bývá už dost nepřehledné. Překlad pro dabing a překlad titulků je zadán dvěma osobám, které nejsou mezi sebou v kontaktu. Překladatelé neví, kdo bude dabing režisovat, s ostatními dabingovými tvůrci se nemůžou moc radit. Toto není styl práce, který by mi příliš vyhovoval. Já u Iyuna velmi oceňuji, že pokud je to možné, dělám většinou k jednomu AV dílu překlad pro dabing i titulky.

Uvedl jste, že nejste členem žádné profesní překladatelské organizace. Z jakého důvodu? Zvažoval jste někdy takové členství? Co by vám měla taková organizace nabízet, abyste do ní vstoupil?

Nikdy jsem to víceméně nezvažoval, ale byl jsem se loni podívat na přednášky v rámci Jeronýmových dnů, kde byla poprvé čistě audiovizuální sekce. Já měl vždy problémy s odbory jako takovými, nikdy jsem na ně moc nedal. Zvažuji nicméně, že do JTP vstoupím ve chvíli, kdy bude opravdu potřeba zabránit masovému nástupu strojového překladu. Pokud bude možné nějakým způsobem se tomuto bránit, v tuto chvíli vstoupím do nějaké profesní organizace. Jinak v těchto profesních organizacích u nás nevidím až takový význam, nevidím tam nějaké extra benefity, a proto jsem do žádné ani nikdy nevstoupil.

Udržujete nějakým způsobem kontakt s dalšími překladateli a překladatelkami pro dabing?

Minimálně, ale s pár překladateli ano. Většinou jsou to spíše známí, které znám z jiného prostředí než přímo z překladatelského. Zároveň samozřejmě na sociálních sítích – hlavně ve facebookových skupinách *Titulkáři* a *Dabingáři* se snažím být aktivní. V *Titulkářích* je např. skupina *Titulkářská poradna*, kde si snažíme navzájem pomoci, když si někdo s něčím neví rady.

Jakým způsobem si udržujete úroveň cizího jazyka a češtiny?

Snažím se hodně číst a sledovat pořady v anglickém jazyce. Momentálně mě strašně baví sledovat talk show, kde je více jazykových variant – např. *Show Grahama Nortona* na BBC. Snažím se prostě být s angličtinou co nejvíce ve spojení. Co se českého jazyka týče, asi nejvíce sleduju zpravodajství a čtu různé články. Na vzdělávání nějakým standardním procesem už nemám bohužel takový časový prostor. Vzhledem k tomu, že je to dle mého nejpodstatnější část překladatelské práce – umět výborně česky – snažím se o to, aby má čeština měla nějakou úroveň. Mé překlady jsou navíc známé tím, že je v nich hodně vulgarismů – není to tedy úplně vzhledově čistá čeština, ale snažím se s ní hrát. Snažím se také neustále rozšiřovat svůj idiolekt. Bylo mi několikrát řečeno, že používám moravský dialekt nebo že jsem ze Sudet, já jsem ale ze středních Čech. Jsem taková „jazyková houba“, snažím se nasávat nejrůznější výrazy a zakomponovávat je do překladů.

Doporučil byste překlad pro dabing studentům translatologie či jiným zájemcům? Odůvodněte.

Pokud to budoucí potenciální dabingový překladatel bude myslet vážně a opravdu ho překlad baví, tak bych mu ho rozhodně doporučil. Dabingový překlad je natolik specifická disciplína, že je to

nedocenítná zkušenost. Přijde do kontaktu se zajímavou sortou lidí z uměleckého prostředí a stále ještě minimálně 20–30 let ten překlad dle mého potenciál má. Dabing bude potřeba pořád. Lidi dabing pořád chtějí – ne kolikrát z naší sociální skupiny, ale obecně v České republice je pořád potřeba. Myslím si tedy, že se dá dabingový překlad zájemcům doporučit. Nicméně nemůžou čekat, že na něm zbohatnou. Užít se tím samozřejmě dá, ale z dnešního pohledu je to složitější. Sám nevím, jestli bych do toho v dnešní době šel. Nemůžu říct, že bych svého rozhodnutí litoval, ale určitě je potřeba začít dřív, než si člověk založí rodinu apod.

Příloha 6 – rozhovor s překladatelkou PK

Jak hodnotíte požadavky na překlad pro dabing v takové podobě, jak je uvádí teoretici? Jsou dle vás v praxi používané? Vyřadila byste z tohoto seznamu nějaký požadavek, nebo naopak doplnila?

Vyřadila bych časování – je to úmorné a dle mého by to ani neměla být práce překladatele, jelikož to po něm úpravce beztak musí kontrolovat.

Co se týká dodržování počtu slabik, nesetkala jsem se s tím, že by to bylo takto striktní (u běžného textu, nemluvím o písních atd.). Spíše mi studio zadalo své požadavky např. ve wordovské šabloně daného studia, kam zpracovávám překlad. Víím, že jeden řádek herec přečte za cca 3 sekundy, a podle toho řeším délku svého textu, aby se vešel. Mám jisté základy i úpravy, takže víím, co úpravce především sleduje, retnice atd., takže tuším, jak postupovat, aby mi překlad ideálně co nejméně měnili. Také často od úpravců slýchávám, že je potřeba zkracovat. Dále si myslím, že by bylo skvělé, kdyby existovala ještě nějaká jazyková korektura, úpravce často neumí jazyk, z kterého se překládá, a překladateli by určitě pomohlo, kdyby to po něm ještě někdo zkontroloval.

Dále si nejsem jistá, jestli by po překladateli mělo být vyžadováno, aby pracoval s jazyky, kterým nerozumí a ke kterým nemá dialogovou listinu alespoň v angličtině. Pokud bych takovou nabídku dostala, odmítla bych ji. Stalo se mi ale, že mi ze studia poslali např. film o JFK, který překládal někdo jiný, a požádali mě, jestli bych nepomohla z odposlechu přeložit pouze projev Jackie Kennedy, který ve Venezuele pronesla ve španělštině. To mi připadá v pořádku.

Jak jste se k překladům pro dabing dostala? Hrála v tom nějakou roli vaše rodina a třeba příklad rodičů?

Pět let jsem pracovala ve filmové produkci, kde se mi pod ruku dostalo mnoho filmových scénářů. Tím jsem se začala zajímat o filmový text a jazyk. Překládala jsem pro pražské produkce filmové scénáře, synopse, treatmenty a odtud už to byl jen krůček k audiovizuálnímu překladu.

Co pro vás překládání pro dabing znamená? Je to pro vás spíše povolání, nebo zábava? Odůvodněte.

Audiovizuální překlad je můj „dream job“. Snoubila se v něm moje celoživotní láska k filmům a jazykům. Navíc nyní s dětmi beru možnost pracovat z domova jako opravdovou výhodu.

Uvedla jste, že překládáte z angličtiny a španělštiny. Dostáváte zakázky překladu ze španělštiny často?

Méně často, než bych si přála. Řekla bych, že španělština tvoří tak 5 % mých zakázek.

Jakým způsobem si organizujete čas, když pracujete na zakázce pro dabing? Zasahuje nějak překládání pro dabing do vašeho rodinného a společenského života?

Mám dvě malé děti, tudíž víím, že na práci mám v průměru 4krát týdně od 9:00–15:00, poté samozřejmě večery či víkendy, když není zbylí. V začátcích jsem mnohokrát překládala do pozdních nočních hodin, třeba do 3 ráno, čemuž se už chci vyhnout. Rodinný život mi do toho zasahuje velmi, manžel je zaměstnán, takže je tak nějak „dané“, že když jsou děti z jakéhokoli důvodu doma, zůstávám s nimi já (bavila jsem se i s jiným kolegou překladatelem, u kterého to mají obdobně, je to prostě pro celou rodinu jednodušší), jenže potom nestíhám atd. a stává se z toho začarovaný kruh, kdy práce z domu už takové výhody neskýtá.

Uvedla jste, že překládáte pro pozemní vysílání, kabelové televize i streamovací služby. Převažuje ve vaší práci jeden z těchto kanálů, nebo jsou vaše zakázky spíše vyrovnané? Jsou v těchto zakázkách podle vás nějaké významné rozdíly (např. finanční, z pohledu pracovních podmínek obecně, v zajímavosti zakázek apod.)?

Jsou ohodnoceny (bohužel) stejně. Doufám, že brzy se to ovšem změní a budu schopna si vyjednat vyšší sazby, už jen kvůli té španělštině si myslím, že by to bylo fér. Zajímavé ovšem je, že pokud překládám

pro kabelové vysílání, tak ve většině případů vůbec netuším, pro jaký kanál zrovna překládám či kdy se daný pořad bude vysílat.

Uvedla jste, že překládáte pro dabing tři roky. Vnímáte nějaké změny ve vývoji tohoto povolání v průběhu těchto tří let?

Vnímám svůj osobní vývoj, cítím, že už jsem „jinde“, než kde jsem byla před těmi třemi lety. Ty tři roky byly intenzivní, věnovala jsem svému vzdělání hodně času a práce. Co se týče změny celkového prostředí, aktuálně nevnímám žádnou zásadní změnu, ač bych ji do budoucna přivítala. Byla bych ráda, kdyby tato profese získala větší respekt a prestiž a lidé si ji přestali spojovat s amatérskými titulky, které jsou volně ke stažení na internetu. S tím souvisí i nízké ohodnocení a sazby, které jsou v oboru velkým tématem.

Podepisujete při převzetí zakázky se zadavatelem nějakou smlouvu? Pokud ano, jakou? Jak moc dbáte na to, jaké znění smlouvy se zadavatelem podepíšete? Konzultujete ji s někým? Vyjednáváte se zadavatelem? Pokud žádáte o úpravu znění, jak moc jste v tom úspěšná?

Občas smlouvu o autorské dílo. Nikdy jsem nevyjednávala.

Jaké máte zkušenosti s platební morálkou zadavatelů?

Záleží. Ve většině případů je v pořádku, ovšem někteří mají stále velmi laxní přístup. Není mi příjemné se připomínat a o peníze si opětovně říkat, mám pocit, že v dnešní době by mělo být automatické, že se faktury mají proplácet včas.

Jaké máte zkušenosti se spoluprací s úpravci z hlediska úpravy vašeho překladu?

Téměř s nimi nejsem v kontaktu. Párkrát jsem si o spojení na úpravce vyložene řekla. Např. překládala jsem muzikál a zajímalo mě, jak dopadla finální úprava. Rozhovor s panem úpravcem byl plodný a zajímavý. Jindy mě ale zarazilo, když jsem požádala o zaslání finální úpravy (v díle se rapovalo a já jsem si s tím vcelku pohrála, tak jsem také chtěla vědět, co z toho vzniklo) a bylo mi řečeno, že moje překlady jsou dobré a jdou rovnou do studia (což bych si tak nějak myslela, že by se mohlo promítnout i na mé sazby, když jeden článek celého procesu najednou není potřeba, to se ale bohužel nestalo).

Stalo se vám někdy, že jste překlad nestihla odevzdat včas? Pokud ano, co bylo příčinou? A jak jste pak postupovala?

Ano, mám dvě malé děti, takže z rodinných důvodů – nemoc, úraz atd. Omluvila jsem se a vždy jsme vše vyřešili domluvou a posunutím termínu. Z jiných důvodů se snažím neposouvat. Pokud nestíhám, protože jsem si to špatně naplánovala, raději budu pracovat do noci než odevzdávat pozdě.

Uvedla jste, že nejste členkou žádné profesní překladatelské organizace. Z jakého důvodu? Zvažovala jste někdy takové členství? Co by vám měla taková organizace nabízet, abyste do ní vstoupila?

Ano, zvažuji. Nicméně do Obce překladatelů by mě nevzali vzhledem k tomu, že nemám vydané dvě překladové knihy. O JTP uvažuji. Představovala bych si např. nabídku vzdělávacích kurzů, formálních i neformálních setkání atd.

Udržujete nějakým způsobem kontakt s dalšími překladateli a překladatelkami pro dabing?

Ano, vcelku čilý. Navíc pravidelně navštěvuji Jeronýmovy dny, což je skvělá akce.

Jakým způsobem si udržujete úroveň cizího jazyka a češtiny?

Lekce s rodilými mluvčími, kontakt s přáteli v zahraničí, četba, sledování TV v originále s anglickými/španělskými titulky.

Doporučila byste překlad pro dabing studentům translatologie či jiným zájemcům? Odůvodněte.

Já jsem se k překládání dostala trochu jinou cestou než většina kolegů, jelikož v první řadě mě zajímal film. Už od mládí jsem navštěvovala filmové festivaly, chodila na stáže či brigády do filmových produkcí. Baví mě sledovat v podstatě jakýkoli obsah (krom hororů a true crime žánru), takže jsem velký nadšenec a ráda vezmu jakoukoli zakázku, ať už se jedná o artový film, seriál pro teenagery, nebo soutěž ve vaření. Stejně tak mě vždy bavily jazyky, chodila jsem na česko-španělské gymnázium, hrála ve španělském divadelním souboru atd., takže u mě se tyto dvě disciplíny úžasne protnulý. Pokud studují

translatologii, tak jazyky pro ně pravděpodobně budou tím hlavním. Pokud se to potká i s filmem, tak bych to rozhodně doporučila.

Máte pocit, že příchod umělé inteligence ohrožuje vaši práci překladatelky pro dabing? Odůvodněte.

Zatím ne. Umělá inteligence neumí pracovat např. se slovními hříčkami, sarkasmem, vtipem, takže já ji pro překlady vlastně nevyžívám vůbec. Nicméně